

COMMEMORACIÓ DE L'AFUSELLAMENT DEL PRESIDENT LLUÍS COMPANYS

Tornabous, 15 d'octubre de 2007

Molt bona tarda. Autoritats, senyores i senyors, com a president del Parlament, és un veritable honor participar en aquest acte d'homenatge a la memòria del president Lluís Companys i Jover, afusellat avui fa seixanta-set anys després d'un fals judici que encara no ha estat anul·lat. I no ha estat anul·lat malgrat les promeses que fa tres anys la mateixa vicepresidenta del Govern espanyol feia a Barcelona, públicament, davant les autoritats catalanes.

Sembla –i dic sembla– que la imminent llei de la memòria històrica tampoc ho solucionarà de manera directa. Diuen que obre un camí, però un camí que està ple de portes. I per què sempre hem d'anar obrint portes quan el camí hauria de ser de fàcil trànsit? En qualsevol cas, si hi ha portes, les obrirem, amb la tenacitat de sempre.

Sigui com sigui, el poble de Catalunya, les institucions de Catalunya seguirem explicant, seguirem denunciant que el president Companys fou assassinat, i fou assassinat perquè era el president democràtic del nostre país, de la nostra nació.

Cito un extremeny que ho va deixar escrit, Fernando Valera, que era un alt càrrec del Govern de la República i cap del Govern a l'exili. I el cito textualment: *“Digámoslo claro: lo han asesinado por catalán. El odio del vencedor hubiera querido fusilar en su persona a Cataluña entera”*.

La seva execució no pretenia ser només la d'una persona, sinó la de tota una institució. Va morir perquè pretenien matar amb ell l'esperit, la voluntat d'una nació. Volien matar, en definitiva, el que ell representava: un poble que havia pretès accedir a l'exercici de les seves llibertats individuals i col·lectives.

Però no ho van aconseguir. Només van engruixir la llista de màrtirs que al llarg de la història han perdut la seva vida per la llibertat, i d'aquests, a Catalunya, en tenim uns quants.

I així, el seu esperit de justícia, de pau, de llibertat, aquelles darreres tres paraules que va escriure la vetlla de la seva mort –justícia, pau i llibertat– van passar a formar part, per sempre més, de l'ànima de Catalunya. Companys, per tant, té un lloc en la història com el nostre president màrtir.

Ell, que era el màxim representant del poble català, és en certa manera el nom que representa als ulls de la història els molts catalans que varen patir la injustícia franquista; és un símbol dels catalans condemnats il·legalment pels tribunals franquistes; un símbol dels que van patir la repressió militar d'una dictadura que s'alçà contra la democràcia, contra la República, contra la legalitat. Per això és important denunciar, recordar que els franquistes, amb la complicitat i l'ajuda dels nazis, van assassinar Lluís Companys.

Per això mateix, la denúncia no pot acabar amb Companys, si el text de la llei de la memòria els individualitza, com tampoc podem oblidar que durant gairebé quaranta anys es van assenyalar uns vencedors i uns vençuts.

Molta gent va patir per defensar la democràcia i no ha tingut més reconeixement que el silenci, la marginació i l'oblit. Moltes persones encara no saben ara on anar a plorar el cos dels seus familiars, dels seus éssers estimats, morts i desapareguts en la guerra o en els durs anys que la van seguir.

Per això és important la lluita per la memòria històrica, perquè, com hem dit i direm tantes vegades com faci falta, cal passar pàgina en la història, efectivament, no n'hi ha cap dubte, però ni la podem passar en blanc ni la podem arrancar. La història s'escriu.

Companys és un símbol de justícia i de llibertat, però, permetin-me, Companys, amb els seus defectes, amb les seves virtuts, és més que un símbol. Lluís Companys, la persona, forma part del que ara som, del que avui dia és Catalunya.

La història recorda la seva trajectòria política, com a diputat, com a dirigent d'Esquerra Republicana de Catalunya, com a president del Parlament, com a ministre de la Segona República, i, finalment, com a president de la Generalitat de Catalunya.

També recorda que fou impulsor de grans moments històrics, com quan va hissar les banderes republicana i catalana al balcó de l'Ajuntament de Barcelona i va precipitar la proclamació de la República per Francesc Macià.

Però, tant o més que això, cal recordar i remarcar el seu compromís social amb el món obrer, amb el món agrari, amb la justícia, amb Catalunya, ja fos exercint com advocat dels menys afavorits, ja fos escrivint i dirigint publicacions en què denunciava, precisament, injustícies socials i criticava la guerra amb el Marroc, fet que li va costar el primer d'una quinzena d'empresonaments.

Mantenir en la memòria aquell Companys vol dir mantenir també viu el record d'altres catalans que el van precedir o acompanyar en la lluita per la llibertat i contra les injustícies, amb el també assassinat Francesc Layret al capdavant.

El nom Lluís Companys i Jover, abans de ser president, s'inscriu entre el d'altres grans noms catalans que entre finals del segle XIX i el primer terç del segle XX van estendre arreu de la societat els valors republicans. Mitjançant l'acció social, exercint la defensa activa dels drets d'obriers i camperols, publicant articles, llibres, revistes, impulsant ateneus, o aquella Associació Escolar Republicana de què fou un dels fundadors i que tant va significar per a l'educació de milers i milers de catalanes i catalans.

“Catalunya i llibertat són la mateixa cosa”, va dir el president Companys. Ho vaig repetir, vaig repetir aquestes paraules en el meu discurs d'investidura com a president del Parlament, perquè és aquest anhel de llibertat, un anhel que tothom pot comprendre, que tothom comparteix, que pot aportar cohesió a la nova Catalunya del segle XXI.

Companys, per tant, no és tan sols una figura històrica; no és tan sols el nostre passat, és també una part del nostre present.

De fet, l'íntim lligam entre reivindicacions socials i nacionals que ell defensava – que en el fons estan derivades del republicanisme– és cada dia que passa més evident: el caos de les rodalies de Renfe, les baixes inversions en infraestructures de l'Estat, la manca de finançament per reduir les desigualtats a Catalunya, quan cada any l'Estat redistribueix uns 20.000 milions d'euros dels catalans a la resta de l'Estat, en podrien ser només alguns exemples.

Tot plegat, connecta Lluís Companys i Jover amb la realitat actual, i ens empeny, per sobre de l'home, a recordar el polític compromès amb la llibertat, a recordar el ciutadà actiu en defensa dels drets de les persones, dels drets de la nostra nació, a recordar el nostre president de la Generalitat, assassinat precisament perquè ens representava a tots nosaltres.

Avui doncs, fem un acte de reivindicació del llegat del president Companys, i amb ell fem un acte de reivindicació de justícia, de pau i de llibertat.

Moltes gràcies, doncs, a l'alcalde i a totes les autoritats que han fet possible aquest acte unitari –amb la qual cosa doble mèrit, doble valor–, i a tots els presents per aquest viu homenatge.

El president Companys segur, sigui on sigui, en aquests moments, en definitiva, no faria altra cosa que dir el que ja han dit tots els que m'han precedit, però que insisteixo que avui és un dia especial per dir-ho.

Amb tot el cor, visca Catalunya!